

АНОТАЦІЯ ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Вікова фізіологія та шкільна гігієна»

1. Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка
(освітньо-професійна програма)
2. Спеціальність: 014 Середня освіта (Хімія)
3. Освітня програма «Середня освіта (Хімія, Біологія та здоров'я людини)»
4. Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
5. Назва дисципліни: **Вікова фізіологія та шкільна гігієна.**
6. Лектори: Дефорж Ганна Володимирівна, доктор історичних наук, професор
7. Статус дисципліни: варіативна.
8. Курс, семестр: III курс, 6 семестр.
9. Кількість кредитів: 3. Модулів – 2. Всього 90 академічних годин; лекцій 18 годин, практичних занять 16 годин, самостійної роботи 56 годин.
10. Попередні умови для вивчення дисципліни: знання анатомо-фізіологічних особливостей організму дітей та підлітків, закономірностей формування функціональних систем у процесі індивідуального розвитку людини. Міждисциплінарні зв'язки з дисциплінами: анатомія людини, гістологія і цитологія, фізіологія людини, педагогіка, психологія, медицина, фізичне виховання.
11. Опис дисципліни (зміст, цілі, структура):

Метою навчальної дисципліни є висвітлення особливостей життєдіяльності організму в різні періоди онтогенезу, функцій органів, систем органів і організму в цілому в міру його росту і розвитку, а також гігієнічних вимог і нормативів, необхідних у роботі вчителя з метою створення оптимальних умов навчання і виховання та забезпечення індивідуального здоров'я школярів.

Головними завданнями • розглянути особливості життєдіяльності організму в різні періоди онтогенезу, зокрема особливості функціонування кожної системи органів дитини; • обґрунтувати гігієнічні вимоги і нормативи, необхідні у роботі вчителя з метою створення оптимальних умов навчання; • науково обґрунтувати гігієнічні заходи для збереження індивідуального здоров'я школярів; • прищепити гігієнічні навички школярам.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- предмет та завдання вікової фізіології та шкільної гігієни, їх зв'язок з іншими дисциплінами;
- загальні закономірності росту і розвитку людини;
- основні етапи розвитку фізіологічних систем організму дитини;
- значення фізіологічних систем в регуляції і узгодженості функцій організму дитини та взаємозв'язку організму з навколишнім середовищем;
- нормативні величини основних показників фізіології людини;
- формування, збереження, зміцнення і відновлення здоров'я людини;
- історію походження, вплив на основні системи людського організму, наслідки та профілактику шкідливих звичок;
- гігієнічні правила, які б сприяли зміцненню індивідуального здоров'я школяра.

вміти:

- визначати періоди (стадії) розвитку дітей та підлітків;
- визначати рівень функціонального стану окремих сенсорних систем дітей та підлітків;
- класифікувати окремі харчові продукти, вміти оптимізувати харчування, попередити порушення травних процесів в шлунково-кишковому тракті людини;

- використовувати знання курсу у вирішенні проблем фізичного, психологічного, трудового, розумового та статевого виховання дітей; використовувати знання з метою своєчасної діагностики захворювань;
- використовувати знання курсу в педагогічній практиці для раціоналізації процесу інтелектуального, психічного і фізичного вдосконалення дітей та підлітків, для організації процесу навчання і виховання школярів;
- досліджувати фізіологічний стан систем органів власного організму за спеціальними методиками;
- застосовувати гігієнічні знання для збереження і зміцнення індивідуального здоров'я школярів.

Зміст та структура: курс складається зі вступної частини і 8 тем: Вступ. (1) Загальні закономірності росту та розвитку дітей і підлітків. Загальний огляд будови і функцій організму. (2) Залози внутрішньої секреції, вплив гормонів на ріст і розвиток організму. (3) Вікові особливості опорно-рухового апарату. Гігієна опорно-рухового апарату школярів. (4) Вікові особливості серцево-судинної і дихальної систем. Гігієна серцево-судинної і дихальної систем. (5) Вікові особливості травлення. Вікові особливості обміну речовин і енергії. Гігієна харчування і здоров'я людини. Вікові особливості виділення. Гігієна сечовидільної системи. (6) Вікові особливості функцій нервової системи. Вища нервова діяльність та її вікові особливості. Гігієна розумової діяльності школяра. (7) Вікова фізіологія і гігієна аналізаторів. Фізіологія і гігієна шкіри. (8) Вплив алкоголю та наркотиків на дитячий організм.

12. Система оцінювання курсу

Поточний контроль вивчення навчальної дисципліни «Вікова фізіологія та шкільна гігієна» здійснюється за допомогою різних форм контролю – контрольних опитувань або шляхом аудиторного тестового контролю з теоретичних питань, виконання домашніх і індивідуальних завдань, розв'язування практичних завдань за темами курсу, теоретичних завдань самостійної роботи, рефератів тощо. Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям, під час індивідуальної роботи викладача зі студентом для тих тем, які студент опрацює самостійно за змістом практичного заняття. Застосовується об'єктивний (стандартизований) контроль теоретичної та практичної підготовки студентів. Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів: усне та письмове опитування, вхідна діагностика і контроль за сформованими когнітивними знаннями та розуміннями.

Оцінка за модуль визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності та самостійної роботи (у балах) та оцінки модульного контролю (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни. Завданням модульного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу (теми), здатності осмислювати теоретичний зміст частини дисципліни за окремими темами курсу, уміння публічно чи письмово презентувати опанований матеріал.

Підсумковий контроль. Вивчення дисципліни «Вікова фізіологія та шкільна гігієна» передбачено навчальним планом у 6 семестрі, форма підсумкового контролю – **залік**, який проводиться згідно графіку освітнього процесу за розкладом заліково-екзаменаційної сесії. Підсумкова семестрова оцінка з навчальної дисципліни розраховується як сума балів за результатами поточного контролю та самостійної роботи (100 балів) і виставляється за шкалою ЄКТС та національною шкалою оцінювання для студентів денної форми навчання. Усім студентам, які повністю виконали навчальний план і набрали необхідну кількість балів з цієї дисципліни за кредитно-трансферною накопичувальною системою (не менше 60 % від 100 балів), сумарний результат семестрового контролю в балах та оцінки за національною шкалою («зараховано», «не зараховано»), за шкалою ЄКТС (A, B, C, D, E) – заносяться в Відомість обліку успішності та Залікову книжку студента. Заповнена та оформлена відомість обліку успішності повертається в деканат у визначений термін

особисто викладачем. У випадку отримання менше 60 балів – за національною шкалою («не зараховано»), за шкалою ЄКТС (FX, F) – студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академзаборгованості.

13. Структура оцінювання: Оцінювання проводиться за видами навчальної діяльності: Усне опитування, вирішення завдань, виконання практичних робіт (на практичних заняттях), перевірка письмових робіт (комплексних контрольних робіт, домашніх завдань), дискусія, диспут, колективне обговорення, (запитань, що виносяться на самостійне опрацювання студентами, рефератів та ін.).

14. Навчально-методичне забезпечення:

Перелік та зміст початково-методичного забезпечення вивчення курсу за вибором «Вікова фізіологія та шкільна гігієна» включає в себе: – конспект лекцій з курсу «Вікова фізіологія та шкільна гігієна»; – тематичні плани лекцій, практичних занять, самостійної роботи студентів; – завдання для практичних занять та самостійної роботи; – питання, завдання для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь студентів; переліку екзаменаційних питань, переліку залікових питань, тем рефератів для підвищення рейтингової оцінки.

15. Література для вивчення дисципліни.

Основна

1. Коцур Н.І., Гармаш Л.С., Товкун Л.П. Шкільна гігієна: Навчально-методичний посібник / Н.І. Коцур, Л.С. Гармаш, Л.П. Товкун. – Переяслав-Хмельницький, 2010. – 229 с.
2. Маруненко І.М., Неведомська Є.О., Бобрицька В.І. Анатомія і вікова фізіологія з основами шкільної гігієни: Курс лекцій для студ. небіол. спец. вищ. пед. навч. закл. – К.: Професіонал, 2006. – 480 с.
3. Неведомська Є.О., Маруненко І.М. Гігієна: навч.-метод. посіб. з проведення практичних робіт [для студ. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2013. – 34 с

Додаткова

1. Алексеева Т.И. Географическая среда и биология человека. М.: Минск. –1972. – 302 с.
2. Аронов Д.М. Как предупредить болезни сердца. М.: Знание. 1978. – 96 с.
3. Аршавский И.А. Физиологические механизмы и закономерности индивидуального развития. - М.: Наука, 1982. – 270 с. 25.
4. Биология человека (Д.Харрисон, Д.Уайнер, Д.Теннер и др.) М.: Мир, 1979. – 611 с.
5. Биология. В 3 т. (Под ред. Сопера). М.: Мир. – 1990. Т. 1 – 3.
6. Биология. (Ю.К. Богоявленский, Т.И.Улисова, И.И.Яровал, В.Н.Ярыгин). – М.: Медицина. – 1985. 560 с.
7. Беляков В.Д., Жук Е.Г. Военная гигиена й эпидемиология. - М.: Медицина, 1988. - 320 с.
8. Вода питна, гігієнічні вимоги до якості води централізованого господарсько-питного водопостачання. ДСанПіН. Затв. МОЗ України 23.12.1996 р. №383.
9. Габович Р.Д., Познанский С.С., Шахбазян Г.Х. Гигиена. - К.: Вища школа, 1983. – 320 с.
10. Гигиена детей й подростков / Под ред. Г.Н. Серджковской. - М.: Медицина, 1989. - 320с.
11. Гігієна харчування з основами нутриціології / В.І. Ципріян та ін. Навч. посібник - К: Здоров'я, 1999. - 568 с.
12. Голяченко О.М., Сердюк А.М., Приходський О.О. Соціальна медицина, організація та економіка охорони здоров'я. - Тернопіль-Київ-Вінниця: Лілея, 1997. - 328 с.
13. Даценко І.І., Габович Р.Д. Профілактична медицина. Загальна гігієна з основами екології. Навчальний посібник. - К.: Здоров'я, 1999. - 694 с.

14. Загальна гігієна: Посібник до практичних занять / За ред. І.І. Даценко. - Львів: Світ, 2001. - 471 с.
15. Кисельов Ф.С. Анатомія і фізіологія дитини з основами шкільної гігієни. К.: Радянська школа. – 1967. – 311 с.
16. Краткая медицинская энциклопедия. Гл. ред. Б.В.Петровский. 2-е изд. – М.: Сов. энцикл. – 1989.
17. Лозинский В.С. Учитесь быть здоровым. К.: Центр здоровья. – 1993. – 160 с.
18. Маркосян А.А. Физиология. – М.: Медицина. 1975. – 351 с.
19. Массаргін А.Г., Массаргін В.Г., Гончарова В.М. Анатомія і фізіологія людини. К.: Радянська школа, 1975. – 167 с.
20. Могилевский Б.Л. Охотники за истиной. Три повести о великих русских учёных. – Н. Пирогове, И.Сеченове, И.Мечникове. М. 1968.
21. Муравов И.В. Оздоровительные эффекты физической культуры и спорта. – К.: Здоровье. 1989. – 268 с.
22. Нормальная физиология. (Под. ред. В.А.Полянского). М.: Медицина, 1989.
23. Патологическая физиология (Под. ред. Н.Н.Зайко. – 2-е изд., перер. и допол.) К. Вища школа. – 1985.
24. Петришина О.Л., Попова К.П. Анатомія і фізіологія і гігієна дітей молодшого шкільного віку. К.: Вища школа. 1982. – 192 с.
25. Сауляк-Савицька М.М. Анатомія людини. К.: Радянська школа. – 1966.
26. Сеченов И.М. Рефлексы головного мозга. М.АН СССР, 1981. – 99 с.
27. Слюсарев А.А. Биология с общей генетикой. М.: Медицина. – 1978.
28. Слюсарев А.А., Самсонов О.В., Мухін В.М. та ін. Біологія (під ред. В.О.Мотузного). – К.: Вища школа. – 1991. 503 с.
29. Слюсарев А.О., Жукова С.В. Біологія. К.: Вища школа. – 1992. 432 с.
30. Тепперман Дж., Тепперман Х. Физиология обмена веществ и эндокринной системы. М.: Мир. – 1989.
31. Физиология подростка. Под. ред. Г.А.Фирбар. Педагогика школы. – 1988. – 208 с.
32. Хорол И.С. Гормоны и жизнь. – М.: Просвещение, 1971.
33. Хрипкова А.Г. Вікова фізіологія.- К.: Вища школа. – 1982. 272 с.
34. Хрипкова А.Г., Антропова М.В. Возрастная физиология и школьная гигиена. - М.: Просвещение. – 1990. – 319 с.
35. Шеррингтон Ч. Рефлекторная деятельность спинного мозга. Пер. с англ. М.Л. – 1935.
36. Ярош О.А. Нервові хвороби. К.: Вища школа. – 1993. – 487 с.